

**Upplands Väsby
Hembygdsförening**

Box 40 194 21 Upplands Väsby
www.hembygd.se/upplands-vasby

Upplands Väsby 24 januari 2022

**Kommunstyrelsen
Upplands Väsby kommun**

Synpunkter på planförslag:

Detaljplan för Östra Runby med Väsby stationsområde/Väsby Entré (KS/2021:445)

Upplands Väsby Hembygdsförening har tagit del av planhandlingarna: Plankarta med bestämmelser, Planbeskrivning, Illustrationsplan och följande bilagor/underlagsutredningar; Gestaltningsprogram, Hållbarhetsprogram, Hållbarhetsbedömning, Kulturmiljöutredning, Konsekvensbedömning för kulturmiljö, Landskapsanalys samt Samrådsredogörelse.

Vi framför här följande synpunkter:

Föreningen har tidigare gett synpunkter på programförslagen 2007 och 2014 samt samrådsförslaget 2018. Detta är således det fjärde remissvaret som vi avger gällande stationsområdets utveckling.

Våra synpunkter nedan är ordnade enligt följande: inledningsvis pekar vi på vad vi anser vara bra respektive dåligt med planförslaget. Därefter går vi igenom de viktigaste dokumenten och ger våra synpunkter på olika avsnitt/förslag. Det blir vissa upprepningar i och med att samma fråga tas upp i flera olika dokument. Alla citat är kursiverade.

Avslutningsvis ger vi vår vision av områdets framtid.

Vad som är bra:

- Knyter ihop västra och östra sidan om järnvägen
- Bra att höghuset har utgått
- Bra med två nya broar som ersätter befintlig bro och tunnel och att man når plattformarna även från södra bron
- Bra att stationsområdet utvecklas
- Bra att frilägga Väsbyån
- Skyddsbestämmelser för de två uthusbyggnaderna söder om Pukslagargatan och som utgör helhetsmiljön Nedra Runby/Hembygdsgården.

Vad som behöver kompletteras/ändras:

Generellt är skalan på bebyggelsen alldeles för stor. Sambanden i Väsbyåns dalgång måste vara möjliga att både förstå och uppleva även framöver. Det historiska landskapet med fornlämningar och senare spår måste respekteras. Stjärnhusen med sin karaktäristiska placering i landskapet får inte döljas av tillkommande massiv bebyggelse.

- Skyddsbestämmelserna för Karlsro bör innefatta även uthuslängan och skyddsbestämmelserna för Runby 1:9 (f d AB Vägförbättringars byggnader) bör omfatta båda byggnaderna.
- Ställverkets skyddsbestämmelser måste vara kvar
- Då det gäller stationsbyggnaderna som föreslås rivna så bör flyttning övervägas
- Behåll eken vid västra stationsnedgången
- Fornlämning L2013:6965/Ed 211 får inte tas bort

Nedra Runby

Miljön kring Nedra Runby/Hembygdsgården framhålls på ett bra sätt på flera ställen i planmaterialet. Men det finns flera problem i förslaget.

Det är utmärkt att förlägga en förskola söder om Nedra Runby. Tanken att förbättra sambanden mellan gården och Zamores kulle försämras av förskolans byggnadskropp som sticker ut mot öster. Skalan på bebyggelsen längs Hagvägen är för stor. Vi har dock förståelse för att det ur ljudsynpunkt behövs byggnader öster om förskolan för att hantera ljudet från järnvägen.

Förslaget om fortsatt trafik på Edsvägen mellan Hagvägen och Ladbrovägen bör utgå. Hela området mellan Hembygdsgården och Zamores kulle måste vara en sammanhängande kulturhistorisk och grön miljö som även kan utgöra en utvidgad förskolegård.

Bebyggelsen öster om Zamores kulle bör begränsas och helst utgå..

På Illustrationsplanen (och olika varianter av den som finns i materialet) är de två uthusbyggnaderna söder om Pukslagargatan (ladugården och magasinet öster om ladugården) svartmarkerade, vilket står för Föreslagen bebyggelse. I och med att det är befintliga byggnader som föreslås bevarade bör dessa vara vita på Illustrationsplanen. Samma sak gäller för byggnaden Runby 1:9 (AB Vägförbättringars verkstadsbyggnad) som föreslås bevarad.

Ett litet påpekande: På illustrationsplanen har Bills backe fått namnet Edsvägen.

Fornlämningsbenämningarna

Riksantikvarieämbetets nya L-serie kontra den gamla väletablerade sockenserien. I Kulturmiljöutredningen (2019) används de äldre benämningarna, t ex (RAÄ) Ed 211. I Konsekvensbedömning för kulturmiljö (2021) och i planmaterialet i övrigt används enbart de nya benämningarna, t ex L2013:6965.

Vi anser att både benämningarna ska användas parallellt. Det görs t ex i Samrådsredogörelsen.

Planbeskrivning

Sid 18: **Se bilaga 1** som visar perspektiv och sektioner (se även Landskapsanalys sid 46-47).

Kommentar:

Här framgår tydligt den olämpliga storleken/skalan på föreslagen bebyggelse. Här borde även redovisas en femte sektion mellan B och C, d v s genom något av de tre stora huvudkvarten.

Sid 22:

Den södra förskolegården är något mindre (cirka 2 450 kvadratmeter, cirka 20 kvadratmeter per barn) med anledning av anpassning till kulturmiljö och bulleraspekter. Naturområden inom kort avstånd som kan nås utan att stora gator behöver korsas kan komplettera förskolegården och förskolans verksamhet. Förskolegården ska utformas med hänsyn till kulturmiljön och siktlinjen till Zamores kulle. Inhägnad samt eventuella förrådsbyggnader, lekutrustning och liknande, ska placeras och utformas med hänsyn till det kulturhistoriska sammanhanget. I fortsatt arbete med gestaltning inom södra förskolan behöver en antikvarisk sakkunnig vara delaktig. En väl gestaltad bullervall med integrerad lek skapar ett bullerskydd och tar hand om nivåskillnaden i förskolegårdens sydöstra del mot Pukslagargatan/Edsvägen.

Kommentar: Understryker att det inte ska vara någon biltrafik på Edsvägen mellan Hagvägen och Ladbrovägen.

Sid 29:

Edsvägen behålls öppen för biltrafik mellan Hagvägen och Ladbrovägen.

Kommentar: Jmfr ovan, sambandet mellan Nedra Runby och Zamores kulle bör förstärkas genom att ta bort denna förbindelse.

Sid 31: (Uppprepning)

Väster om Nedra Runby (hembygdsgården) finns i dagsläget en grusplan som kommer omvandlas till en park med lekplats. En mindre park anordnas även strax väster om Ingrid's torg i anslutning till stjärnhusen. Väster om Nedra Runby föreslås även en lekplats.

Kommentar: Bra med lekplats väster om Nedra Runby. Vi ser nu att här ordnas en parkeringsplats med laddstolpar. Detta är väl bara ett provisorium?

Sid 38:

Den västra av de två ekonomibyggnaderna (Ladugården) söder om Pukslagargatan bevaras och samspelar med anslutande ny förskole- och bostadsmiljö. Byggnaden, som är i dåligt skick, ges en fortsatt men ändrad användning, vilket innebär ökade chanser till bevarande.

Kommentar: Vilken användning föreslås? Vad vi kan se så är förskolan placerad i huskroppen längs Hagvägen.

Sid 38:

På platsen ersätts byggnaderna till stor del av en bostads- och förskolegård. Detta förbättrar viktiga siktlinjer mellan Zamores kulle och Nedra Runby. Förskolegården ska anpassas till kulturmiljövärden vilket behöver ske i samverkan med antikvarisk sakkunnig. Ny bebyggelse placeras för att värna om siktlinjer och får en mänsklig skala (generellt fyra våningar) som anpassats till Nedra Runby gårdsmiljö.

Kommentar: Detta innebär inte en anpassning till gårdens karaktär och skala!

Sid 39: Högst upp: Här saknas väl en rubrik?

Sid 57:

Dock innebär planen till övervägande del negativa konsekvenser för kulturmiljön. och

Planen bedöms sammantaget innebära måttliga till stora negativa konsekvenser för kulturmiljön, för fornlämningsmiljön bedöms dock stora negativa konsekvenser uppstå.

Kommentar: Varför ändras inte planförslaget i linje med dessa bedömningar?

Sid 59 Under Sociala konsekvenser:

Tillgången till strövområden är relativt god, men för närpark finns en risk i att parkerna blir relativt begränsade i yta sett till hur många som kommer att nyttja dessa. Slitaget riskerar att bli stort, även om närparken finns relativt nära alla kvarter. (Vår understrykning)

och sid 60:

Det finns en risk ur ett ekosystemtjänstperspektiv att de ytor i markanvändningskartan som finns tillgängliga för rekreation inte är tillräckliga. Delar av planområdet har idag en brist på grönyta som levererar ekosystemtjänster. Planförslaget innebär också att tillgänglig grönyta minskar, jämfört med idag. Bristen kan komma att leda till intressekonflikter vilket kan få effekten att människor inte vistas och rör sig ute i den utsträckning som människor behöver (Vår understrykning)

Kommentar: Visar på för lite grönytor och att området blir för hårt exploaterat.

Landskapsanalys

Bra sammanfattning av andra dokument/utredningar. Tyvärr bitvis svårläst med för liten text då dokumentet gjort i A3 och nedkopierat till A4. Bra att kartredovisningarna av olika aspekter som först redovisas på en sida och därefter redovisas i större skala över ett helt uppslag.

Sid 15: 3 stycket, rad 6: Ska vara Edsvägen (ej Ladbrovägen)

Sista raden: *"Oxundasjön i söder och Edssjön i norr"*

Kommentar: en landskapsanalys som inte kan hålla ordning på väderstrecken!

NYTT STRUKTURFÖRSLAG - LANDSKAPSFORM

Redovisas på sid 46-47 i form av 4 sektioner (se även Planbeskrivningen sid 18; **se bilaga 1**). Här framgår tydligt den olämpliga storleken/skalan på föreslagen bebyggelse.

Kommentar:

Här borde även redovisas en femte sektion mellan B och C, d v s genom något av de tre stora huvudkvarteren.

Gestaltningsprogram

De digitalt framställda perspektiven är illustrativa men torde för många vara svårlästa. Men förstår man dem så visar de både på kvaliteter och problem.

Sid 39: Södra förskolan och Pukslagargatan

Text i bilden:

Småskalig lamellhusbebyggelse som bullerskärm mot förskolegård. Gestaltas ihop med hembygdsgården som en helhetsmiljö - skala och uttryck anpassas till gårdens karaktär

Kommentar: Visar tydligt på den olämpliga skalan på bebyggelsen och dålig anpassning till gårdens karaktär.

Hållbarhetsprogram

Många bra aspekter men varför så mångordigt? En stramare redovisning torde bidra till att fler tar del av innehållet. Nu är det mycket av "stadsbyggnadspoesi" över texten. Delvis bedrövlig textlayout: ordmellanrum i stort sett obefintliga vilket försvårar läsningen (se t ex sid 6: Inledning till Övergripande projektmål, sid 18: inledande textruta under Hållbara livsstilar).

Jämför föredömlig layout i Konsekvensbedömning för kulturmiljö!

Hållbarhetsbedömning

Sid 5 spalt 2:

Dock innebär planen till övervägande del negativa konsekvenser för kulturmiljön.

Sid 6, spalt 1:

Planen bedöms sammantaget innebära måttliga till stora negativa konsekvenser för kulturmiljön, för fornlämningsmiljön bedöms dock stora negativa konsekvenser uppstå.

Se nedan under Kulturmiljö

Sid 8 spalt 1 Kulturmiljö

Tillgången till strövområden är relativt god, men för lokalpark finns en risk i att närparkerna blir relativt begränsade i yta sett till hur många som kommer att nyttja dessa. Slitage riskerar att bli stort, även om närparken finns relativt nära alla kvarter.

Kommentar: Visar på för lite grönytor och att området blir för hårt exploaterat.

Sid 44-53: Kulturmiljö (bygger på de två Kulturmiljö-dokumenten)

Sid 51 spalt 1: (jmf sid 6 ovan)

Planen bedöms sammantaget innebära måttliga till stora negativa konsekvenser för kulturmiljön, för fornlämningsmiljön bedöms dock stora negativa konsekvenser uppstå.

Kommentar: Varför ändras inte planförslaget i linje med dessa bedömningar?

Sid 51 spalt 1:

Ny bostadsbebyggelse i 4-6 våningar föreslås nära Stjärnhusen. Placering, höjd och utformning har gjorts för att anpassa den till stjärnhusen, men den nya bebyggelsen läggs ändå så nära att det påverkar stjärnhusens karaktär av "hus i park" negativt. Stjärnhusen, som är viktiga representanter för Väsby's arkitektur under 1900-talet döljs bakom den nya bebyggelsen och blir mindre tydliga i sitt landskapssammanhang. (Vår understrykning)

Kommentar: Vi vill understryka detta: Stjärnhusen med sin karaktäristiska placering i landskapet får inte döljas av tillkommande massiv bebyggelse.

Sid 51-52

Det är bra att den intressanta kulturmiljön lyfts genom ett stråk och ny skyltning, men de positiva konsekvenserna av detta väger inte upp mot de negativa konsekvenser som planen medför i den fysiska miljön. (Vår understrykning)

Kommentar: Vi kan bara hålla med.

Sid 53 Förslag.....

punkt 3:

I området kring Nedra Runby Gård bör stor hänsyn tas till helheten med fornlämningar och den äldre gårdsmiljön. Vid eventuell komplettering med bebyggelse bör anpassning göras i skala och karaktär och placering av byggnader göras så att möjligheten att förstå helheten består. (Vår understrykning)

Och vidare punkt 6:

Nedre Runbys gårdsmiljö: Vid komplettering med ny bebyggelse krävs en hög grad av anpassning. Skalan bör anpassas till den äldre bebyggelsen och volymer ej dominera över befintliga. Vid tillägg med nya byggnader är exempelvis trä ett byggnadsmaterial som ansluter till befintlig miljö. (Vår understrykning)

samt punkt 8:

Vid gestaltning av nya byggnader och vid ombyggnader av befintliga byggnader vid Nedra Runbys gårdsmiljö bör byggnadsantikvarie medverka genom hela processen

Kommentar: Förslaget visar inte på en anpassning till gårdens karaktär och skala!

Konsekvensbedömning för kulturmiljö

Den tidigare gjorda Kulturmiljöutredningen (WSP 20191004) utgör ett bra kunskapsunderlag och utgör underlag för: Konsekvensbedömning för kulturmiljö (WSP 20210903) som analyserar planförslagets påverkan på kulturmiljön.

Konsekvensbedömning för kulturmiljö är som helhet mycket bra. De bedömningar och förslag som görs är gjorda utifrån Riksantikvarieämbetets "Handbok för kulturmiljövårdens riksintressen". Huvudbudskapet är att planförslaget innebär fragmentisering av landskapets helhet och att läsbarheten av kulturmiljön minskas.

Vi lyfter här fram ett antal punkter som vi ser som särskilt viktiga:

Sid 4:

Att de negativa konsekvenserna bedöms bli så stora beror på den sammantagna påverkan där två faktorer väger särskilt tungt:

- *att samtliga äldre stationsbyggnader som är av stor betydelse för att förstå ortens uppkomst och tidiga historia försvinner*
- *att gravfältet L2013:6965 (Ed 211) som är en del av fornlämningsmiljön kring Nedra Runby gård behöver tas bort och att fornlämningsmiljön fragmenteras.*

Sid 5:

- *Vid komplettering med bebyggelse inom och i anslutning till Nedra Runbys gårdsmiljö krävs en hög grad av anpassning för att undvika förvanskning av den särskilt värdefulla miljön. Skalan bör ansluta till den befintliga bebyggelsen och nya volymer ej dominera.*
- *Vid Stjärnhusen bör ny bebyggelse i högre grad anpassas för att ta hänsyn till bebyggelsens karaktär av hus i park genom en något mindre skala och större släpp för ljus.*

sid 29: under rubriken **Påverkan på Nedra Runby gårdsmiljö med omgivande landskap**

Den nya bebyggelsen i en större skala som tillkommer i gårdsmiljöns närhet gör att den öppna gårdsmiljön kommer att upplevas som mer sluten och förlora en del av sitt landskapssammanhang.

och

I direkt anslutning till ekonomibyggnaderna uppförs bostadshus i fyra våningar, vilket bryter mot gårdsmiljöns skala.

Kommentar: Den olämpliga skalan på den föreslagna bebyggelsen söder om Nedra Runby framgår tydligt på 3-D vyerna på sidan 31. **Se bilaga 2.**

sid 39:

Det är bra att den intressanta kulturmiljön lyfts genom ett stråk och ny skyltning, men de positiva konsekvenserna av detta väger inte upp mot de negativa konsekvenser som planen medför i den fysiska miljön. (vår understrykning).

Sid 43: under rubriken **Skademildrande åtgärder** ger nedanstående tre punkter en bra vägledning för vad som bör präglade den fortsatta planeringen:

- ***Tydligare anpassning till dalgången och värdefulla bebyggelsemiljöer***

Vid komplettering med bebyggelse i dalgången och i anslutning till Nedra Runbys gårdsmiljö bör bebyggelsen i högre grad anpassas till dalen avseende höjder, så att dalgången och landskapet även fortsatt kan upplevas. Bebyggelsen öster om Zamores kulle bör om möjligt sänkas för att undvika att miljön stängs in och skär av siktlinjer som behövs för att avläsa landskapssammanhang.

- ***Tydligare anpassning till stjärnhusen***

För en bättre anpassning till de kulturhistoriskt värdefulla stjärnhusen bör de nya husen i anslutning sänkas något och flera släpp mellan byggnaderna läggas till för att stjärnhusens karaktär av hus i park med ljus och luft ska tas tillvara. Den nya bebyggelsen bör inte ha en större skala än stjärnhusen.

- Minimera ingrepp i naturmark vid anläggning

Värdefull naturmark, framför allt i anslutning till fornlämningar och Nedra Runby gårds- miljö skyddas under byggfas och ingrepp minimeras. Det bör utredas om föreslagen yta för släntning väster om Ladbrovägen kan minskas, så att ingreppen i sluttningen med naturmark nedanför Nedra Runby gård och i sluttning för gc-vägen söder om Ladbrostenen kan minskas.

Avslutning

Vår övergripande ståndpunkt och vision är att Väsbyåns dalgång bevaras som ett öppet grönt historiskt landskapsrum med fornlämningar och senare spår. Låt området få bli Upplands Väsby Centralpark - ett sammanhängande parkstråk från Zamores kulle i söder till Ladbrostenen i norr och med en naturlig koppling vidare till barockparken. Ett stråk som fungerar som närrekreationsområde och är en grön lunga i det alltmer tätt bebyggda centrala Upplands Väsby.

Upplands Väsby Hembygdsförening

Klas Lundkvist
ordförande

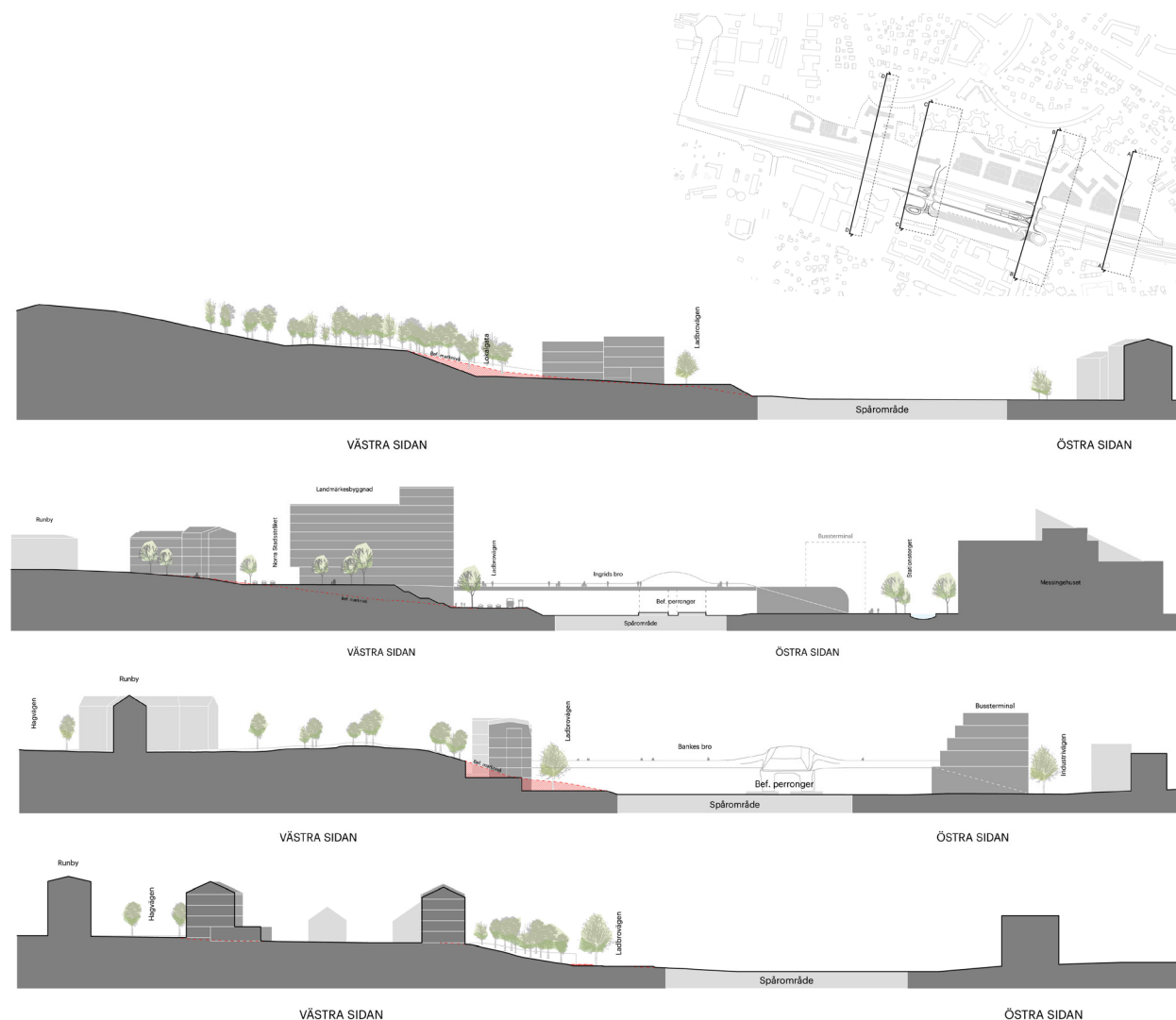
Bilagor:

Bilaga 1: Planbeskrivning sid 18, Sektioner

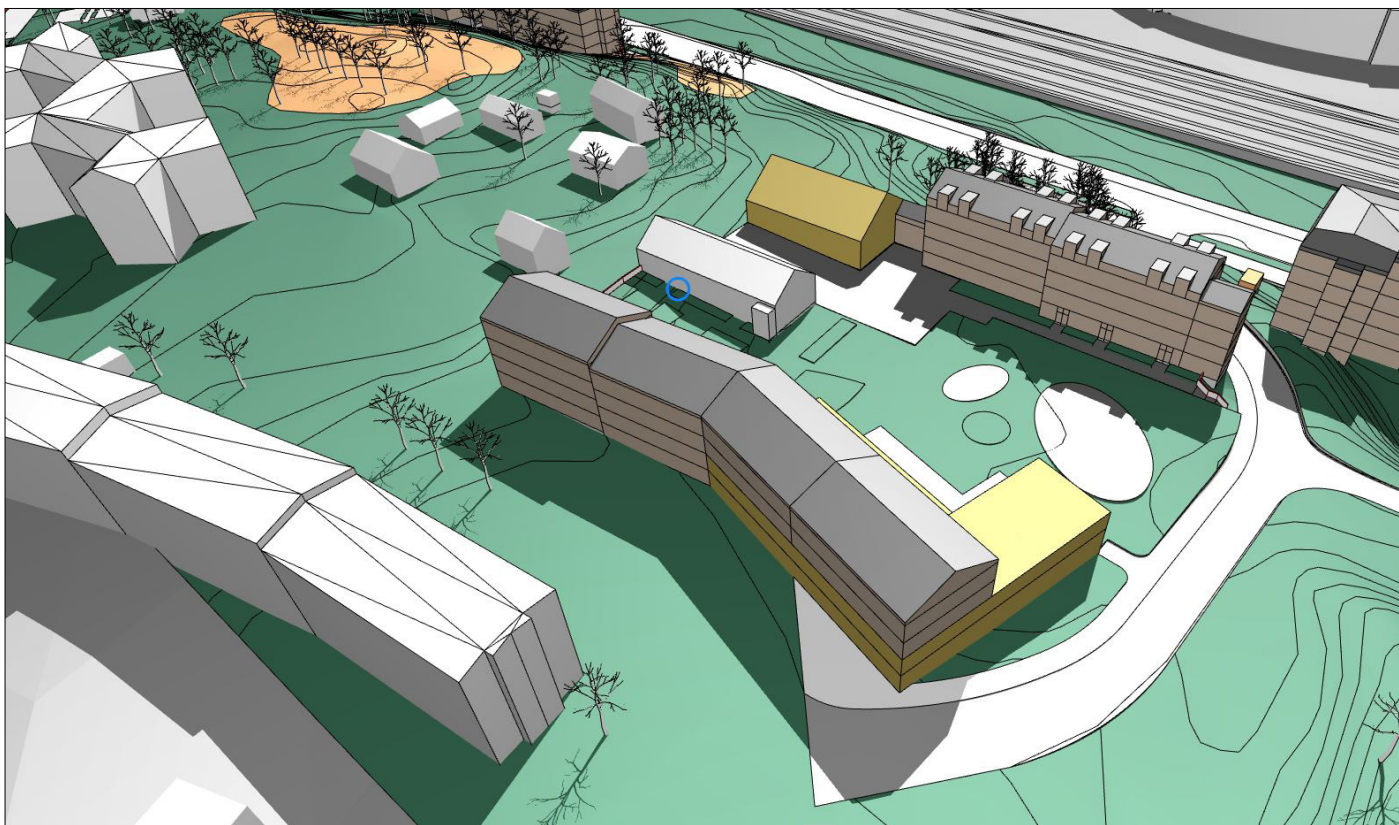
Bilaga 2: Konsekvensbedömning för kulturmiljö sid 31, 3D-vyer Nedra Runby

3D-illustration över strukturen och dess volymer och komposition Illustration: Urban Minds, Betty Laurincova.

Tvärsektioner (ovan A-D, öst-västliga) genom planområdet som visar förhållandet mellan östra och västra sidan samt järnvägsområdet. Bild högst upp visar var sektionerna är dragna. Illustration: Urban Minds

3D-vy från Edsvägen överst och Hagvägen nederst, Urban Minds. Bilderna illustrerar bland annat den större skalan i den nya bebyggelsen i anslutning till gårdsmiljön. Gårdsbebyggelsen kommer bli mindre synlig från dalgången och ekonomibyggnaderna byggs in vilket gör miljön med sluten. Samtidigt bevaras samtliga av gårdsmiljöns byggnader, vilket gör att gårdens tidigare funktioner med olika byggnader även fortsatt kan läsas.

I kvalitetsprogrammen står att Runby gård föreslås bli kulturmiljöstråkets hjärta:

"Gården har, med sitt stora tidsdjup och omland med terrängparkens gravhögar och kopplingar till Ladbrostenen, farleden och Zamores kulle, potential att utgöra en bas där många historier kan berättas. Här skapas en plats där besökare kan ta del av alla historier som finns i Väsby Entré genom att en av ladorna ställs iordning som lokal och museum." Mycket av gestaltning och detaljutformning kommer att behöva hanteras i senare skede för att miljön höga kulturhistoriska värden ska tas tillvara.